

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СӨЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1998 йил 14 апрель
Сотувда эркин нархда
№ 75 (1856)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

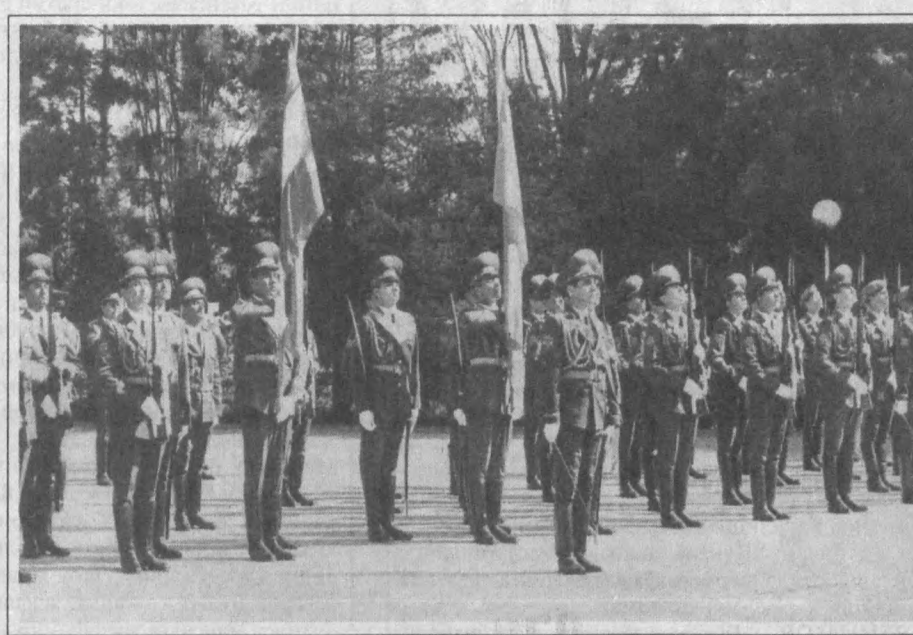
МУНОСАБАТЛАРНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

13 апрель куни "Дўрмон" қароргоҳида мамлакатимизга расмий ташриф буюрган Туркия Бош вазири Месут Йилмаз расмий кутиб олиш маросими бўлди. Юқори мартабали меҳмон шарафига фахрий қорувул саф тортди. Президент Ислон Каримов ва Бош вазир Месут Йилмаз шохсупага кўтарилиди. Ҳар икки мамлакат давлат мадҳиялари янгради. Ислон Каримов ва Месут Йилмаз фахрий қорувул сафи олдидан ўтдилар.

Расмий кутиб олиш маросимидан сўнг Президент Ислон Каримов ва Бош вазир Месут Йилмазнинг яккама-якка суҳбати бўлди. Мулоқот чоғида икки давлат ўртасидаги муносабатлар, ҳалқаро сибаст майдонда юз бераётган ўзгаришлар, Европа ва Осиёда минтақавий ҳавфсизлик, дунёда тинчликни сақлаш масалалари ҳусусида фикр алмашилди. Ислон Каримов Месут Йилмазнинг мамлакатимизга ташрифи билан қутлаб, Ўзбекистон-Туркия муносабатлари ривожланиб бораётганини мамнуният билан қайд этди. Месут Йилмазнинг мазкур ташрифи бу муносабатларни янада юқори босқичга кўтаришига ишонч билдирди.

Ислон Каримов ва Месут Йилмаз иштирокида икки давлат расмий делегацияларининг кенгайтирилган таркибдаги музокаралари бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон билан Туркия ўртасида турли соҳаларда ҳамкорлик алоқаларини чуқурлаштириш, ҳусусан, ўзаро савдо-сотиқ, транспорт коммуникациялари, сармоя жамғиратиш имкониятларини кенгайтириш ва бошқа масалалар муҳокама қилинди. Икки мамлакатнинг иқтисодий-сиёсий, илмий-маданий ҳамкорлигини янада мустаҳкамлаш учун мавжуд имкониятлар, ҳар икки давлат иқтисодиётида юз бераётган ўзгаришлар таҳлил қилинди. Ўзбекистон-Туркия муносабатлари иқтисодиёт соҳасида ҳам яхши ривож топаётгани қайд этилди.

Музокаралар чоғида Ислон Каримов Ўзбекистонда амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ислохотлар, уларнинг самараси, қўлга киритилган ва айтилиб келинган юзлаб янги иш ўринлари, мамлакатимизнинг иқтисодий салоҳиятини ошириш, макроиктисодий барқарорлигини таъминлаш борасидаги ишларга тўхтади. Ўзаро ҳамкорлигини

равнақ топтириш учун ҳар икки давлатда ҳам янги очилаётган ва ҳали ишга солинмаган имкониятлар анчагина эканини қайд этди.

Дарҳақиқат, Ўзбекистоннинг иқтисодий салоҳияти йилдан-йилга юксалиб бормоқда. Собиқ иттифок ҳудудидаги давлатлар орасида фақатгина Ўзбекистонда иқтисодий ўсишга эришилгани, мамлакатда ишлаб чиқариш, ҳусусан, енгил ва оғир саноатнинг янги тармоқлари фаолияти йўлга қўйилганининг ўзидек бунга исботлайди. Хорижий сармоядорларнинг юрти-мизга қизиқиши ортаётгани, чет эл фирма ва компаниялари билан ҳамкорликда таъинланган ва амалга оширилаётган лойиҳалар кўпайётгани ҳам Ўзбекистондаги иқтисодий ислохотлар яхши самара бераётганидан далолатдир.

Ислон Каримов Ўзбекистон билан Туркия ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқаларга тўхтади экан, айтилиб келинган мамлакатимизда Туркия билан ҳамкорликда ташкил этилган икки юзла ақин қўшма корхона фаолияти юртимизнинг, лекин улар орасида "Қоч ҳолдинг", "Ай сел" сингари йирик фирмалар қамлигига эътибор қаратди.

— Йирик компаниялар йирик лойиҳаларни амалга оширади ва ҳар икки мамлакатта бирдек фойда келтиради. Шунинг ҳисобига олган ҳолда турк ишбилармонлари Ўзбекистонда хорижий сармоядорлар учун яратилган жуда қўлай шарт-шароитни чуқур ўрганишни ва узоқини қўллаб ҳамкорлик қилишни тақдир этган бўлур эдим, — деди Президент.

Музокараларда Туркия Бош вазири юртимизда Президент

Ислон Каримов раҳбарлигида ўрнатилган ижтимоий-иқтисодий барқарорлик, Ўзбекистон раҳбариятининг минтақавий ҳавфсизликни таъминлаш ҳамда давлатлараро иқтисодий интеграциялашув жараёнларини фаоллаштириш йўлидаги саясий ҳаракатларига юқори баҳо берди.

Музокаралар якунида ҳужжатларни имзолаш маросими бўлди. Унда Ўзбекистон Президентининг Туркия Бош вазири билан музокаралари якунида бўйича Қўшма Баёнот имзоланди. Ҳужжатга Ислон Каримов ва Месут Йилмаз имзо чекдилар. Шунингдек, маросимда Ўзбекистон Республикаси ва Туркия Республикаси ҳукуматлари ўртасида савдо ва иқтисодий ҳамкорлик, муаллифлик ва турлош ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, маданий бойликлар контрабандасининг олдини олиш ва уларнинг қайтарилишини таъминлашда ўзаро кўмаклашиш тўғрисидаги битимлар ҳамда Ўзбекистон Давлат божхона қўмитаси билан Туркия Бош вазири ҳузуридаги божхона қотибати ўртасида божхона кадрларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш тўғрисидаги Протокол имзоланди.

Ҳужжатларни имзолаш маросимидан сўнг Президент Ислон Каримов ва Бош вазир Месут Йилмаз оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашди.

Унда Ислон Каримов Туркия Бош вазири билан ўтказилган суҳбат сериамизини ва сармоясиз бўлган иқтисодий ҳамкорлик қилишни тақдир этган бўлур эдим, — деди Президент.

— Туркия юртимиз мустақилликка эришганидан кейин бизни биринчи бўлиб эътибор этган, қўллаб-қувватлаган мам-

лакатдир, — деди Ислон Каримов. — Ўзбекистонга кўрсатилган бундай самимий унутилмайд.

— Айни пайтда давлатларимиз ўртасида имзоланган ҳужжатлар сони эллигига яқинлашиб қолди, — деди Ислон Каримов. — Ҳозирги кунгага туркиялик ҳокорлар томонидан Ўзбекистон иқтисодиётига киритилган сармоянинг умумий миқдори эса 1,5 миллиард АҚШ долларига боради. Ўзаро товар айирбошлаш ҳажми эса 1997 йилда 320 миллион АҚШ долларини ташкил қилди. Биз музокаралар чоғида иқтисодий ҳамкорлик бўйича Ўзбекистон-Туркия қўшма комиссияси ишини ҳам таҳлил этдик. Ҳу-

сулонамизга қўра, у қутилганидек фаолият кўрсатмади. Шу боис бундан кейин комиссияга Бош вазирлар раҳбарлик қилишига келишиб олдик. У сармоя киритиш учун қўлайлик ва зарур шарт-шароит яратиш, ўзаро тўлов — ҳисоб-китоблар, транспорт, тижоратда мутаносиблик ва бошқа масалаларни мувофиқлаштириш билан шуғуллани. Биз Туркия Бош вазири билан йирик қўшма корхона таъинлишини ҳам томонлама рағбатлантиришга ҳам келишиб олдик.

Туркия Бош вазири ҳар икки мамлакатда ҳам Ўзбекистон-Туркия муносабатларини ривожлантиришга бўлган иштирокини муштараклигини таъкидлади.

Ислон Каримов Каспий денгизи орқали Ўзбекистон — Туркманистон — Азарбайжон — Туркия йўналиши бўйича транспорт алоқасини йўлга қўиш учун икки томонлама саясий-ҳаракат кўрсатиш лозим-

лигини таъкидлади.

Матбуот анжуманида МДХ доирасидаги воқеалар ҳусусида ҳам сўз борди. Президент Ислон Каримов бу борада ўзининг қатъий фикрини илгари ҳам бир неча бор очик-ойдин баён этганини айтди.

— МДХнинг қўл имкониятлари, салоҳияти ҳали тўла ишга солинмаган, — деди давлатимиз раҳбари. — Биз иқтисодий интеграция тарафдоримиз. МДХни ҳалқаро ҳуқуқ субьектига айлантириш, мустақил давлатлар устидан назорат қилувчи идоралар тузиш сингари масалаларга эса мутлақо қаршимиз.

Анжуманда Ўзбекистон Президенти ва Туркия Бош вазири журналистларни қизиқтирган бошқа саволларга ҳам жавоб қайтардилар.

Шу кун юксак мартабали меҳмон Ўзбекистон Бош вазири У. Султонов ҳамроҳидаги Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий боғига ташриф буюрди. М. Йилмаз буюк шоир ва мутафаккир, газал мулкисининг султони Алишер Навоий ҳайкали пойига гул қўйди.

Туркия Бош вазири Олий Мажлисида ҳам бўлди. Учрашувда Ўзбекистон парламенти раиси Э. Халилов Туркия Бош вазири билан мамлакатимизда қўнучиликни тақомиллаштириш, фуқароларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш, давлатчиликни мустаҳкамлашда қўнучи устуворлигини таъминлаш борасида амалга оширилаётган ишлар билан таништирди. Шунингдек, Олий Мажлис фаолияти, хорижий мамлакатлар парламентлари билан йўлга қўйилган алоқалар ҳақида сўзлаб берди.

Туркия Бош вазири парламент фаолияти билан танишар экан, Ўзбекистон нафақат иқтисодий, балки демократия ва қўнучиликни мустаҳкамлаш борасида ҳам катта ютуқларни қўлга киритганига гувоҳ бўлганини таъкидлади. Шунингдек, у Олий Мажлисининг янги қурилган муқтадам биносини кўздан кечириб, унинг ҳар томонлама мукаммал эканини, ҳалқаро андозалар талабига тўла жавоб беришини қайд этди. Олий қўнучи чикаручи органнинг замонавий техника билан жиҳозланган, турли меъморлик анъаналарини ўзида муҳасам этган бундай бинога эга бўлиши демократик тамойиллар асосида равнақ топаётган Ўзбекистонда парламентга муносабат ҳақида аниқ-тиниқ тасаввур беришини айтди.

Суҳбат чоғида икки мамлакат парламентлари ўртасидаги алоқаларни янада ривожлантириш билан боғлиқ масалалар юзасидан фикрлашиб олинди.

Туркия Бош вазири Уткир Султонов ҳамроҳидаги ўзбек — турк бизнес-семинарида иштирок этди. Юқори мартабали меҳмон Ўзбекистон Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкига ҳам ташриф буюриб, банк раҳбарияти ҳамда Туркиянинг "Ай сел" компанияси вакиллари билан учрашди.

Туркия Бош вазири Месут Йилмазнинг мамлакатимизга расмий ташрифи давом этмоқда.

СУРАТЛАРДА: «Дўрмон» қароргоҳида расмий кутиб олиш маросими. А. ТУРАЕВ (Ў.А) олган суратлар.

ТОШКЕНТ БИЛАН ТАНИШУВ

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Туркия Бош вазирининг раҳбариси Берна Йилмаз Ўзбекистон Бош вазирининг раҳбариси Л. Султонов ҳамроҳидаги пойтахтдаги оналик ва болаликни муҳофаза қилиш марказига ташриф буюриб, мазкур марказнинг фаолияти билан яқиндан танишди. Бу ерда оналар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилиш учун яратилган қўлайликлар, марказнинг замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган меҳмонда катта таассурот қолдирди.

Шунингдек, Берна хоним "Шарқ гули" бадий бўйумлар фабрикаси ва "Модалар уйи"да ҳам бўлди.

(Ў.А)

РАСМИЙ ТАШРИФ БИЛАН
Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримовнинг тақлифига биноан, Белгия Қироллиги Бош вазири Жан Люк Дехане шу йил 17-18 апрель кунлари расмий ташриф билан Ўзбекистон Республикасига келади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

«ТИКО» КИМГА НАСИБ ЭТАРКИН?

Ангрен шаҳрида Тошкент вилояти ҳокимлиги, республика «Камолот» ёшлар жамғармаси ва Соғлиқни сақлаш вазирлигининг вилоят бўлими билан ташаббус билан «Ҳамшира-98» кўрик-танлови ўтказилди. Унда иштирок этган ҳамширалардан нухта таъбиот илми билан бирга, бемор учун асосий малҳам бўлган ширинсуханлик, ўзбекча одоб ҳам талаб этилди.

Бўка туманидаги «Хўжақўрғон» ҳудудий шифохонасининг ҳамшираси Оқила Саидрахмонова кўрик-танлов ҳайъати қўйган талабларнинг барчасини амалга ошириб, «Ҳамшира-98» ғолиби бўлди. У энди шу йилнинг 1-2 май кунлари Қўқон шаҳрида ўтказилаётган республика ҳамширалари кўрик-танловда иштирок этади.

Ангрендаги танловда энг катта соврин рангли телевизор ва гилам эди. «Камолот» ёшлар жамғармасидан хабар беришларича, Қўқонда биринчи ўринни олган танлов ғолибига «Тико» енгил автомашинаси ажратилган. Қизиқ, Қўқондан «Тико»ни ким олиб қайтарган?

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

ЎЗБЕКИСТОН-ТУРКИЯ:

Эллиқалъа Қорақалпоғистоннинг илғор туманларидан бири.

Айтиш мумкинки, туманда иқтисодий ислохотлар давом этмокда. Саноат корхоналари, хиссадорлик жамиятлари, жамоа, кичик ва хусусий корхоналар сони анча кўпайди. 1935 нафёр фермер хусусий мулк эгаси ҳисобланади. Бундай ўзгаришлар эътиборга лойиқ, албатта.

Эллиқалъада умумхалқ муҳокамасига ҳавола этилган қишлоқ ҳўжалигига доир қонун лойиҳалари юзасидан бўлиб ўтаётган тадбирлар билан қизиққаннимизда, қонун ҳужжатлари лойиҳалари муҳокамаси деярли барчанинг диққат-эътиборида эканлигига гувоҳ бўлдик. Бу табиий ҳол. Чунки туман қишлоқ ҳўжалиги катта ўзгаришлар даврини бошдан кечирмокда. Бу ерда уч йил олдин мавжуд жамоа ҳўжаликлари асосда тажриба тариқасида ўн иккита фермерлар уюшмаси ташкил этилди. Туманда мамлакатда биринчи бор деҳқончиликда мулк шакли ўзгаришлар мавжуд экинзорлар фермерларга тақсимлаб берилган. Демак, деҳқонлар манфаатдорлик ҳисси билан яшаб, меҳнат қилишяпти.

«ЕР КОДЕКСИ» ЛОЙИХАСИГА

Қонун ҳужжатлари лойиҳаси муҳокама-йиғилишини Олий Мажлис депутаты, Эллиқалъа тумани ҳокими Амин ТОҶИЕВ кириш сўзи билан бошлаб берди:

— Олий Мажлис томонидан қабул қилинган юзлаб қонунлар бўлгани кунда тараққиётимизда ҳўқуқий таянч бўлмокда. Барча соҳаларда ислохотлар жараёни кечаяпти. Олий Мажлис ўзининг сессиясида умумхалқ муҳокамасига ҳавола қилинган Ўзбекистон Республикаси Ер кодексининг ҳамда «Қишлоқ ҳўжалиги кооперативи (ширкат ҳўжалиги) тўғрисида»ги, «Фермер ҳўжалиги тўғрисида»ги ва «Деҳқон ҳўжалиги тўғрисида»ги қонунлар лойиҳалари фикримизнинг дэлилидир. Авваллари деҳқон кўрсатма асосида ишлаган бўлса, бутун унга эркинлик берилмокда. Улар қишлоқ ҳўжалигига ислохотларни чуқурлаштиришга доир қонун ҳужжатлари лойиҳалари муҳокамасида фаол қатнашиб, ўз тажрибаларидан келиб чиқиб, тақлифлар беришяпти, фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашишяпти. Ишончим комилки, навбатдаги сессия кўн тартибига киритилган мана шу тўртта қонун лойиҳаси келажакда қишлоқ ҳўжатида ҳўқуқий дастуриламал бўлади, қишлоқ ҳўжалигини янада юксалтиришга хизмат қилади.

Менинг тақлифим қуйидагилардан иборат. Лойиҳанинг 18-модда 3-бандида чет эл юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига мулк ҳўқуқи кўрсатиб ўтилган. Унда «ер участкаларига мулк ҳўқуқи уларга ўй-жўй бинолари шу бинолар жойлашган ер участкалари билан бирга қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда сотилишда вужудга келсин», дейилган. Лекин улар ер участкаларини қайтариш зарурати тутилганда қандай иш туталилар, фуқароларга сотилишнинг ёки давлатгами? Шу ҳақда ҳеч нарса дейилмаган. Ушбу масалалар аниқлик киритишни тақлиф қиламан.

Лойиҳанинг 19-модда 5-бандидаги «жамоа боғдорчилиги ва узумчилиги» сўзлари «боғдорчилик ва узумчилик жамиятлари» деб берилса мақсадга мувофиқ бўлади.

Аҳмад МАТВАФОВ, «Эллиқалъа» фермер ҳўжалиги фермери:

— Лойиҳаларнинг рисола тарзида кўп нусхада чоп этилиб, тарқатилиши маъқул иш бўлди. Бу қонун лойиҳаларини ўқиб-ўрганишни, муҳокама қилишни оsonлаштирди.

Мен лойиҳадаги 30-модда ҳақда бир фикр айтмоқчиман. Маълумки, баъзан бир ер участкасидан икки-уч оила фойдаланади. Шундай бўлганда, ерга ҳақ тўлаш масаласи қандай ҳал қилинади? Айтмоқчиманки, шу моддада ерга ҳақ тўлаш масаласига ҳам ойдинлик киритиш лозим. Яна 36-модданинг 7-бандида «ер участкасидан оқилона фойдаланилмаганда, бу нарса қишлоқ ҳўжалигига мўлжалланган ерлар учун ҳосилдорлик даражаси беш йил мобайнида нормативдан (қадстр баҳасига кўра) паст бўлишида ифода-ланганда, ер участкаларига мулк ҳўқуқи тутатилиши», дейилди. Мен «беш йил мобайнида» сўзини «ўз йил мобайнида» деб ўзгартиришни тақлиф қиламан. Чунки беш йил қатта муддат. Уч йил қилиб белгиланса, ер участкасининг эгаси катта масъулият ҳис қилади. Ерда яхши фойдаланиб, унга ишлов бериб, каттароқ хирмон уюшга ҳаракат қилади.

Ибодулло КАРИМОВ, «Бағиё» фермер ҳўжаликлари уюшмаси раиси:

— Мен тақлифларимни айтишдан олдин «Ер кодекси» лойиҳасининг аҳамияти ҳақда тўхталмоқчиман. Унда

ОЛИЙ МАЖЛИС СЕССИЯСИ ОЛДИДАН

қишлоқ ҳўжалигини тубдан ислоҳ қилиш масаласи асосий ўрин тутди. У қабул қилинса, деҳқоннинг кўкратига шамол тегадиган бўлади. «Ер кодекси» лойиҳасида ҳўқуқилган 0,35 гектар ер билан ҳар қандай деҳқон бемалол оила тебратиши мумкин. Энди тақлифларга ўтсам. 36-модданинг охириги бандида «эгасиз мулк тариқасида давлат рўйхатига олинган кундан эътиборан узоғи билан бир йил мобайнида тутатилган сабаб бўлмайди», дейилган. Бу ўринда муаммо турлида. Бир йил давомида ерда ким фойдаланади, шунга кўрсатиб ўтиш керак. Ёки бу муддатни қисқартириб, масалани тез ҳал қилиш учун имконият берадиган муддатни белгилаш зарур. Яна бир тақлиф. 39-модданинг 7-пунктида «ер участкасидан иккитерий равишда воз кечилганда сарфланган харажатларни тўлиқ тўлаш» деган талаб қўйилган. Бизнингча, харажатларни тўлиқ тўлашнинг қонуний асосларини мустаҳкамлаб қўйиш лозим.

Худойберган РАЖАБОВ, механизатор:

ИСЛОХОТЛАР ГАРОВИ

ЭЛЛИҚАЛЪАДА ТУМАН ҲОКИМЛИГИ ВА «ЖАЛҚ СҰЗИ» ГАЗЕТАСИ ТАХРИРИЯТИНИНГ ҚИШЛОҚ ҲЎЖАЛИГИДА ИСЛОХОТЛАРНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШГА ДОИР ҚОНУН ЛОЙИХАЛАРИНИНГ МУҲОКАМСИ БЎЛИБ ЎТДИ

— Яхши тақлифлар айтиляпти. Мен ҳам қонун лойиҳалари билан танишиб чиқдим. Менда муҳим тақлиф йўғ-у, лекин баъзи жойларда гализ жумалар борми, дейман. 45-модданинг 1-бандида шундай жумла бор: «товар қишлоқ ҳўжалиги ишлаб чиқаришини юритиш учун». Бу эҳтилом тўғри ёзилгандир. Аммо мен тушуна олмадим. Биз деҳқон одамимиз. Деҳқонга хизмат қиладиган қонун ҳам деҳқонча тилда ёзилгани яхши-да.

Искандар ҚАЛАНДАРОВ, «Бағиё» фермер ҳўжаликлари уюшмаси бўлим бошлиғи:

— Худойберганнинг гапида жон бор. Мен ҳам 68-модданинг 1-бандида «ушдирма саноат» деган жумлага дуч келдим. Очиги, тушунадим, ушдирма саноат нима у?

Менинг тақлифим шундай. Назаримда, 50-модда 12-бандининг «ҳайдалаган ерлар майдони ўлчамларининг қайтарилиши» деган жумласидан сўнг «экинларни жойлаштириш режасини бузишга» деган сўзлар қўшимча қилиб киритилса мақсадга мувофиқ бўлади. Чунки экинларни жойлаштириш ҳам яхши ҳосил олишга муҳим аҳамият касб этади.

Рўзбой МАТЖОНОВ, «Қирққизобод» фермер ҳўжаликлари уюшмаси бош фермери:

— Менда ҳам бир тақлиф бор. 68-модда 4-бандидаги «транспорт ерлари, кабелъ, радиорелье ва алоқа ҳаво линияларига ва электр узатиш линияларига» сўзларидан кейин «юқори ва паст босимли газ қувурларига» деган жумлани киритиш керак, деб ўйлайман. Чунки булар ҳам бетараф ер қисми қаторига киради.

«ФЕРМЕР ҲЎЖАЛИГИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУН ЛОЙИХАСИГА

Сейдама АВЕЗОВ, Эллиқалъа тумани ҳокимининг биринчи ўринбосари:

— Йиғилишимизда жуда муҳим тақлифлар ўртага ташланяпти. Булар эътиборга олинади, деб ўйлайман. Қишлоқ ҳўжалигига ислохотларни чуқурлаштиришга доир қонун ҳужжатларининг лойиҳалари орасида «Фермер ҳўжалиги тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳам муҳим аҳамиятга эга. Айниқса, бизнинг туманимиз аҳли учун. Чунки мана уч йилдирки, туманимизда иш юритиш усули ўзгаририлиб, фермер ҳўжалиги уюшмалари фаолият кўрсатапти. Натижалар ёмон бўлмади, ҳаммагиз кўриб турибсизлар. Бундай иш юритиш усулининг афзалликларини санаб ўтмоқчиман. Биринчидан, туманда ноишлаб чиқариш маблағлари қамайди. Шунингдек, ёнилғи-мойлаш материаллари сарфи ҳам кескин қамайди. Техникадан фойдаланиш ва уни сақлаш яхшиланган, ер умумдорлиги, ҳосилдорлик ошиб борапти. Умуман, ерга бўлган муносабат ихобий томонга ўзгарибди.

Ушбу қонун лойиҳаси бизнинг фаолиятимизга ҳўқуқий асос яратди. Биз бор тажрибадан келиб чиқиб, унинг муҳокамасида фаол қатнашимиз керак. Лойиҳага менинг тақлифларим қуйидагилардан иборат.

6-модданинг 1-бандида «Фермер ҳўжалиги ихтиёрий равишда ҳўжалик бошлиғининг туман ҳокимига ...» деб ёзилган. Бу моддада «ҳўжалик бошлиғининг» сўзи ҳали тузилмаган

фермер ҳўжалигининг бошлиғи маъносини аниқлаб турибди. Шу боис «ҳўжалик бошлиғининг» деган иборани «ташаббускор» ёки «ҳўловчининг» сўзи билан алмаштириш мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Шу бандда «фермер ҳўжалиги ихтиёрий равишда ҳўжалик бошлиғининг туман ҳокимига ва қишлоқ ҳўжалиги кооперативи (ширкат ҳўжалиги) бошқарувида ёзма мувожазати асосида ташкил қилинади», дейилган. 2-бонинг 7-моддасига асосан фермер ҳўжаликларида ерлар заҳира ерлар, махсус республика фонди ерларидан ҳам берилади. Бундай ерлар қишлоқ ҳўжалиги кооперативи (ширкат ҳўжалиги) тасарруфида бўлмайди. Шунинг учун бундай ерлардан фермер ҳўжалиги ташкил қилувчи шахс аризани қишлоқ ҳўжалиги кооперативига эмас, балки қишлоқ, овул, ўзини ўзи бошқариш органига бериб, улар ўз навбатида туман ҳокимлигига фермер ҳўжалиги очиш бўйича тасвия бергани маъқул кўринади.

Яна мазкур қонун лойиҳасининг фермер ҳўжаликларида ер бериш тартиби тўғрисидаги барча моддаларига фермер ҳўжаликларида ер бериш мазкур ер қимнинг тасарруфида бўлса, ўша ҳўжалик умумий йиғилишининг қарори асосида туман ҳокими томонидан берилади, деган маънода ўзгариш киритилса маъқул бўлар эди. Чунки ҳозир республикада ҳўжалик юритишининг турли шакллари мавжуд.

33-модда ҳўсуида. Фермер ҳўжалиги ўшбу қонун лойиҳасининг 6-моддасида кўрсатилганидек қишлоқ ҳўжалиги кооперативи умумий йиғилиши ва туман ҳокими қарорига асосан ташкил қилинади. Шундай экан, ўшбу органларга амалдаги қонунлар асосида фермер ҳўжаликлари тугатиш ҳўқуқи ҳам берилиши керак, деб ўйлайман.

Сафарбой РЕЙИМОВ, «Бўстон» фермер ҳўжаликлари уюшмаси раиси:

— Лойиҳанинг 5-модда 3-бандида «Деҳқончилик маҳсулоти етиштиришга ихтисослашган фермер ҳўжаликларида ижарага бериладиган ер участкаларининг энг кам ўлчами пахтачилик ва галличилик учун камидан 10 гектар» деб кўрсатилган. Мен шунга 5 гектар қилиб белгиланиш тақлиф этаман. Нега деганда, қамроқ ерда иш бошлаган фермерлар йил сайин синовдан ўтиб боради. Агар яхши натижаларга эришарса, унда ёмон ишлаган фермерларнинг ер участкасини унга қўшиб бериш керак. Шунда, бир томондан, масъулият ошади, иккинчи томондан, яхши ишлаган фермер ҳаққини ер эгаси бўлиб бораверади. Бу уни рағбатлантириш учун ҳам асқотари.

Абдулла АБДУЛЛАЕВ, туман ҳокимлиги мутахассиси:

— Йиғилишни кузатиб ўтириб, менда ҳам фикр-мулоҳазаларимни билдириш истаги туғилди.

Қонун лойиҳасининг 6-модда 6-бандида «фермер ҳўжалиги уставда... Фермер ҳўжалиги бошлиғи тўғрисидаги асосий маълумотлар ... таърифлаб ўтилади» деб ёзилган. Менинг фикримча, фермер ҳўжалиги бошлиғи тўғрисидаги маълумотлар уставда эмас, балки фермер ҳўжалиги ташкил этиш сўраб ёзилган аризага тўғрй тақдим этилгани маъқул. Чунки фермер ҳўжалигини ташкил қилаётган бошлиқ тўғрисидаги маълумот фермер ҳўжалиги ташкил этилмадан олдин зарур бўлади ва шунга асосан комиссия иш бошлайди. Шунинг учун лойиҳанинг 6-моддаси 1-бандидаги «фермер ҳўжалигининг таркиби кўрсатилади» деган жумладан сўнг «булу-си фермер ҳўжалиги бошлиғи тўғрисидаги асосий маълумотлар ва қишлоқ ҳўжалиги ишлаб чиқаришини ташкил этишнинг бизнес режаси қўшиб тақдим этилади» деб ёзилса мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Озод ТАНҒИРБЕРГАНОВ, «Қирққиз» фермер ҳўжаликлари уюшмаси бўлим бошлиғи:

— Лойиҳанинг 14-модда 1-бандида «Ер участкасини асраш, унинг умумдорлигини сақлаб туриш юзасидан» деган жумла бор. Шу ердаги «сақлаб туриш» сўзи ўрнига «опи-риш» сўзини қўллаган яхши бўлади, деб ҳисоблайман. Чунки умумдорлиқни сақлагандан кўра уни ошириб борган фойдалироқ.

Яна бир фикр шуки, лойиҳанинг 5-бобига қўшимча модда киритилса, ўйрили бўлади. Бу моддада фермер ҳўжалиги-

нинг ўзи аъзо бўлган кооперативлар, жамиятлар, уюшмалар ва улардаги хизмат кўрсатиш шохобчалари билан ўзаро муносабатлари, уларнинг алоқалари қандай бўлиши кераклиги ҳўқуқий асосланиб берилса, фойдалан холи бўлмасди.

«ҚИШЛОҚ ҲЎЖАЛИГИ КООПЕРАТИВИ (ШИРКАТ ҲЎЖАЛИГИ) ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУН ЛОЙИХАСИГА

Халилullo ҚУШНАЗАРОВ, «Эллиқалъа» фермер ҳўжаликлари уюшмаси раиси:

— Ҳар бир қонун қабул қилинганча ишлаши керак. Бунинг учун у ҳаётий бўлмоғи лозим. Биз ўшбу йиғилишда қонун лойиҳалари мукамал бўлишини таъминлашга бироз бўлса-да ҳисса қўшаёмиз, деб ўйлайман.

Лойиҳанинг 4-моддаси 1-бандидаги «қонунларда таққиланмаган» сўзларидан кейин «ўз уставига мувофиқ» деган сўзларни қўшимча қилиш керакка ўхшайди. Шундай қилинса, ўшбу моддага янада аниқлик киритилган бўлади. 5-модданинг 2-бандида «Қишлоқ ҳўжалиги кооперативи (ширкат ҳўжалиги) аъзоларининг сони кооператив фаолияти соҳасига, унинг уставига кўра белгиланади», дейилган. Менимча, кооператив аъзоларининг сонини қатъий белгилаш қийин. Уларнинг сонини белгилаш шарт ҳам эмас деб ўйлайман. Бунинг аҳамияти томони ҳам йўқдек кўринади.

Бозорбой СОБИРОВ, «Бўстон» фермер ҳўжаликлари уюшмаси аъзоси:

— Ҳар қандай қонуннинг ҳаётга таъсири бўлади. Чунки эртага ҳаётга таъбиқ этилган, унга амал қилиб яшаймиз. Қонун эса ҳамма учун баробар. Шунинг учун ҳам биз бутун эртанинг кунни ўйлаб, ўшбу қонун лойиҳаларидан манфаатдорлик ҳис қилиб, дунда тақлифларимизни айтаямиз. Мен ҳам бир-иккита тақлифларимни билдирмоқчиман. Лойиҳанинг 7-модда 1-бандида қишлоқ ҳўжалиги кооперативи аъзоларининг ҳўқуқлари баён этилган. Шу банддаги «мулкй пайга мувофиқ дивидендлар олиш» жумласидан кейин «ижтимоий ҳимоя қилиниши ҳўқуқига эга бўлиш» деган бир сатр сўз киритилса ёмон бўлмасди. Менимча, бу жуда муҳим. Чунки ижтимоий муҳофаза бор жойда иш унумли бўлади. 8-модданинг 1-бандига ҳам қўшимча киритиш зарур кўринади. Бу моддада қишлоқ ҳўжалиги кооперативига аъзолик қандай ҳолларда тугатилиши кўрсатилган. Ушбу моддага «нафақада чиқилганда, ногирон бўлиб қолганда, ишдан бўшаганда» жумласи киритилса мақсадга мувофиқ бўларди.

«ДЕҲҚОН ҲЎЖАЛИГИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУН ЛОЙИХАСИГА

Йўлдош ҚИЛИЧЕВ, «Қирққизобод» фермер ҳўжаликлари уюшмаси раиси:

— Бугунги йиғилиш деҳқонларнинг ўзига хос дунёқараш, тажриба ва билими борлигини кўрсатапти. Дарҳақиқат, деҳқон нафақат ернинг тилини, ўз ҳақ-ҳўқуқларини ҳам билиши керак. Йиғилишда айтиб ўтилган фикр-мулоҳазаларни қўллаб-қувватлайман. Шу ўринда ўзим ҳам иккита тақлиф киритмоқчиман. «Деҳқон ҳўжалиги тўғрисида»ги қонун лойиҳаси 6-моддасининг охириги бандида «гувоҳлангизилирилади» деган сўз бор. Умуман, шу банд гализроқ чиққан, қуйидаги тахрирда берилса тушунарлироқ бўлади: «Мерос қилиб қолдирилгандаги томонра ер участкасига умрбод эгаллик қилиш ҳўқуқи мерос қилиб қолдирилгандаги умрбод эгаллик қилиш ҳўқуқига оид давлат ҳўжаси билан мустаҳкамланади». Иккинчи тақлифим. 7-модданинг 3-бандидаги «туман ҳокими томонидан» сўзидан сўнг «ўзини ўзи бошқариш органлари ва» деган сўзларни қўшиб қўйиш зарурга ўхшайди. Сабаби, қуйи бошқарув тизими ҳисобланган ўзини ўзи бошқариш органларининг бугунги ҳаётимиздаги ўрни беқисс. Шундай қилинса, уларнинг ваколатлари янада ортган бўларди.

Саъдулла ЮСУПОВ, «Қирққизобод» фермер ҳўжаликлари уюшмаси аъзоси:

— Лойиҳанинг 12-моддасида деҳқон ҳўжалиги бошлигининг ҳўқуқ ва мажбуриятлари мустаҳкамлаб қўйилган. Менимча, шу моддани кентроқ, батафсилроқ қилиб ёзиш керак. Чунки деҳқон ҳўжалиги бошлиғининг ҳўқуқ ва мажбуриятлари аниқ, дунда бўлса, унинг шуларга асосан иш юритиши оson бўлади.

Яна бир тақлиф. 1-модданинг 1-бандида: «қишлоқ ҳўжалиги маҳсулоти етиштирилади ва реализация қилади», дейилган. Менинг фикримча, «реализация қилади» сўзини «сотди» тарзида ўзгаририш керак.

«Жалқ сўзи» мухбирлари
Ойбек РАХИМОВ ва Ҳайитбой АБДУСОДИҚОВ
тайёрлашди.

НУҚТАИ НАЗАР

УМУМИНСОНИЙ ВА ДУНЁВИЙ...

Кишилиқ жамиятининг ҳар босқичида миллий сиебат ва унга муносабат асосий масалалардан бири бўлиб қолган. Айниқса, кўпмиллатли мамлакатда бир жамиятдан иккинчисига ўтиш бхуа инкилобдор жараёнида миллий масала одатдагидан ўн чандон муҳимроқ аҳамият касб этган. Бирок ҳамма гап ундан ким, нима учун ва қайси масалаларда фойдаланишида.

Миллий масала, айниқса, империяпараст кучлар учун ўз мақсадларини амалга оширишда асосий қурол вазифасини ўтаганилигига тарихдан қўллаб-қўлловчи келтириш мумкин. Лекин тарих тарих сифатида яралгандан бун ҳали ундан большевикларчилик айёрлик ҳамда устамончилик билан фойдаланган кимсаларни кўрмаган бўлса керак. Шу боисдан собиқ Иттифок ўрнида пайдо бўлган мустиқил мамлакатларга аввалги даврдан жуда оғир «мерос» қолди. Ана шуларнинг биттаси — ҳам энг оғир, ҳам энг нозига, ҳам энг қатъис — миллий масала эди.

Иттифок деб аталган ҳудудда 80-йилларнинг охири, 90-йилларнинг бошида миллий масала ўзининг энг олий нуктасига кўтарилди. У энг аввало, миллий тилга давлат тили мақоми бериш, ҳудудий моҳоролар, этник-диний дэвлелар, таркиий ватанга қайтиш каби муносабатларда намоён бўлди. Ва бу ҳолат ўша пайтда тарихий ватанида яшаётган миллат ва элларда гурур, ўзликини аниқлаш каби эҳтиросларни ўйготган бўлса, кам сонли миллат ва элларнинг эса ҳадик ичига яшашга маҳкум қилиди. Империяпараст кучлар ана шундай «қулай вазият»дан ўз мақсадларини аўлида фойдаланишга ҳаракат қилишди.

Миллий масала қанчалик асосий ва долзарб бўлса, ўзига нисбатан муносабатда ҳам шунчалик онглилики талаб қилади. Ўзбекистонда бугун ана шундай миллий сиебат яратилган эди. Шу боис мамлакатимизда истикомат қиладиган этник озчиликнинг ҳўқуқларини ҳимоя қиладиган қонунчилик базаси яратилди. Улар аввалгидек қорғоғда эмас, балки амалдаги қонунларга мувофиқ тенг ҳўқуқларга эга бўлдилар. Конституцияга асосан, уларнинг тиллари, ўрф-одатлари, анъаналарининг ҳур-мат қилинишини таъминлаш ва ривожланиши учун шароит яратишни давлат ўз зиммасига олди. Уларнинг бундан ташқари ўзлари мансуб бўлган динга эркин эътиқод қилишлари қафолатланди. Мустиқил фаолият юритувчи қасдондан ортик миллий-маданий марказлар тузилди. Бу уларга миллий маданият, тил, ўрф-одат ва анъаналарини ривожлантиришга имконият яратмокда. Шунингдек, «Халқ бирлиги» ҳаракати тузилди. У айни пайтда мамлакатимизда истикомат қилаётган барча миллат ва элларнинг манфаат ва қизиқишларини ифода этмокда.

Бу ҳолатлар, биринчидан, этник озчиликнинг «этник-маданий асосларда жиғилишган жараёнини» пайдо қилса, иккинчидан, дунёвий давлат, фуқаролик жамияти қуриш йўлидаги мақсад-қурбатларнинг тезла-шувиға таъсир кўрсатади. Зеро, фуқаролик жамияти қуришдан кўзда тутилган пировард мақсад ҳам аслида «қўмиллатчи» жамият тизимини сақлаб қолмиш ва мустақимлашдан иборатдир. Бундай жамиятда барча миллат ва эллар манфаатларига бир хил муносабат ва эътибор қилинади.

Президент Ислам Каримов

«Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: ҳавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт қафолатлари» китобида минтақавий ҳавфсизлик муаммоларини ҳал қилишнинг учта асосий қондаларини тақлиф қилган эди. Биринчиси, миллий озчиликнинг ҳўқуқлари қамситилмаслиги керак, иккинчидан, «давлатнинг этник сиебати миллатлараро зиддиятларни амалий тарзда ҳал қиладиган усулларга асосланиши лозим». Учинчидан, жамият тараққиети учун танланган йўл мамлакат ҳудудида истикомат қиладиган барча миллатларга мансуб аҳолининг манфаатларига мос бўлиши керак. Булар Ўзбекистон ташқи ва ички миллий сиебатининг негизини ташкил қиладиган асосий тамойиллардир.

Ўзбекистон миллий сиебати умуминсоний ва дунёвий характерга эга. Шу боис у нафақат мамлакат ичидagi масалалар, балки Марказий Осиё минтақаси ҳамда ана шу «минтақада яшаётган ўз этник қардошлари манфаатларини ҳам назарда тутди». Ҳолбуки, мамлакатимизда бу масалалар ҳеч қачон бефарқ қаралган эмас. Минтақа ҳавфсизлиги учун тинимсиз сай-ҳаракат қилинаётганлигининг асосий сабабларидан бири ҳам ана шунда. Ўзбекистон томонининг ташаббуси билан ўртага ташланган «Туркистон — умумий уйим»га гоёси фикримизни тўғилтиришга тасдиқлайди.

Ўзбекистон миллий сиебатининг пировард мақсоди нафақат ўзиди, балки Марказий Осиё минтақасида яшаётган барча миллат ва элларнинг «ўзаро табиий муносабатлар асосида бириктириш, фуқароларнинг миллат ва эллардан қатъи назар, ҳуқуқий ҳақда имкониятларини ривож қилдириш, жаҳон таърибасида сингалланган, кўп эллик оимилдан мамлакат иқтисодий-иқтисодий тараққиётини таъминлаш воситаси сифатида фойдаланишдан иборатдир. Бу, табиийки, босқучма-босқуч амалга ошириладиган жараён бўлиб, ўз навбатида мунтазам равишда таҳлил этиб боришни назарда тутди.

Исмаи ХУДОЕВОВ,
«Жалқ сўзи» газетаси
ижтимоий-сиебий
бўлими муҳаррири.

Норинликлар экин экиш мавсумини ҳар доим жуда зийраклик билан ўтказадилар.

Тумандаги «Хўжаобод» жамоа ҳўжалиги деҳқонлари бун, айниқса, дилдан ҳис этадилар. Улар бу йил 811 гектар майдонда пахта етиштиришни режасидаштиришган. Айни кунда ҳўжаликда экиш ишлари қизгин борапти.

Мунисхон Умрзокова бошлиқ бригада деҳқон-

лари эса экин ишларини биринчилардан бўлиб тугаллашди.

СУРАТДА: жамоа ҳўжалиги раиси Убайдулло Мўминов бригада бошлиғи Мунисхон Умрзокова, бригада аъзолари Саломатхон Рўзमतова, Қоряхон Йўлдошевлар билан сўхбатлашмокда.

МАКТУБЛАРДА ЭЛ ОВОЗИ

- Кейинги пайтда тахририятимизга келаётган мактублар оқими кўпайиб бормокда. Жорий йилнинг биринчи чораги мобайнида муштариолардан 530 та хат-хабар олинди.
- Ушбу хатларнинг 150 дан зиёдроғи газета саҳифаларида чоп этилди.
- 194 та ариза-шикоят текшириш ва чора кўриш

учун мутасадди ташкилотларга юборилди.

- Жойларда меҳнаткашларнинг хат ҳамда шикоятлари сезирлик билан муносабатда бўлинаётганини айтиш мумкин. Турли масалалар юзасидан ўтган уч ой давомида мутасадди ташкилотлардан 54 та жавоб хати олинди.

АҚС САДО

БОЗОР— ОЗОРГА АЙЛАНМАСИН

Давр тақозоси билан кейинги йилларда бозорларимиз ҳам замонавийлашиб, миллий кийфа касб этмокда. Мустақиллик туфайли бу борада республикамизда амалга оширилаётган хайрли ишларни ҳар қанча таърифласа арзийди.

Аммо масаланинг иккинчи жиҳати ҳам бор. Бозорларда хизмат маданияти қандай? Уларнинг фаолияти бугунги кун талабларига тўла жавоб берадими? «Халқ сўзи»да чоп этилган (1998, 26 февраль) «Бозорда тартиб, сотувчида иймон бўлса...» сарлавҳали мақолани ўқигач, кишида қўриқидигдек оғриқли саволлар уйғониш турган гап. Негаки, муаллиф хозирги кунда қўлчиллиги уйлантираётган мавзу атрофида қўнчаллик билан сўз юртади, баҳсга чорайди. Оқдй харидор сифатида мақолада баён этилган фикр-мулоҳазаларга тўлиқ қўшилиман.

Менга қолса, бозор инсоният даҳоси яратган энг буюк кашфиётлардан бири, деган бўлардим. Кунда бўлмаса ҳам, кунора бу кутбарақа манзилга йўлимиз тушиб туради. Бозорлар фаолиятини йўлга қўйишда ибратли жиҳатлар, маърифий ўзгаришлар кўп, албатта. Айтиш мумкин рўй бераётган нуқсонлардан ҳам кўз юмиб бўлмайди. Бу ҳақда рўй-рост гапиршишимиз, ҳалол меҳнат туфайли мўл-кўлчилик яратилган деҳқонга кенгрок имконият яратилиши лозим. Амалда нима бўлапти?

Тошкент бозорларини кузатган киши бир нарсани имон келтиради: энг сара жойлар, обод ва гав-

жум расталарни олибсатарлар, бирни ўнга пуллайдиган «сохта» тижоратчилар банд этган. Бу олақура издиҳом ичда бечора деҳқоннинг бор-йўқлиги сезилмайди ҳам. Бошқача қилиб айтганда, маҳсулот етиштирган асл меҳнаткаш чеккада қолиб, деҳқон бозорининг «мазаси»ни бир тўда «бойвачча»лар кўрапти. Уларнинг айтгани-айтган, дегани-деган.

Инсоф сари барака, дейди халқимиз. Қадимда бировнинг ҳақиға хиёнат қилиш, тарозидан уриб қолиш ғуноҳи азим саналган. Хозир-чи, баъзи иймонсиз сотувчилар харидорни алдаш учун турли найранглари уйлаб топишаётганини айтиш мумкин. Юқорида тилга олинган мақолада «Олой» бозори бўш растасидан 1 кило тош 795 грамм чиққани айтилади. Бу — бор гап. Бозорларда тош-тарозиларнинг тури шунчалик кўпайиб кетгани, қайси бирига ишони-

шингни ҳам билмайсан киши. Агар хариб қилган нарсанингнинг вазнига эътироз билдиргудек бўлсангиз, сотувчи тавозе билан илжайиб, «Яхши, ана, сизга оғири билан» дея озгина «қўшиб» бергандек, яъни марҳамат кўрсатгандек бўлади. Аслида бу харидорни лақиллатишдан бўлак нарсас эмас.

Тўғри, бозорларнинг ҳар жой-ҳар жойига назорат тарозилари қўйилган. Аммо уларнинг ҳам бекам-қўстлиғига ҳеч қим қафолат беролмайди. Булар ҳали холва. «Олой», «Паркент» бозорларида тез-тез бўлиб тураман. Эртаю-кеч савдо-сотик авжида. Хўштавозе сотувчилар хизматини ҳақиқатида шай. Лекин сиз шонилманг. Целлофан халтачаларга солинган ун, шаккар ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотларини тарозидан тортиб олмасангиз, албатта, ютақазасиз. Чунки аввал-бошдаёқ бу маҳсулотлардан оз-оздан «уриб» қолинган

бўлади. Тарки одат-амримахол, дегандек... Фирромлик билан топишган пул бола-чақа боқишга ярамимкан?

Яна бир гап. Пойтахтдаги «Эски жува», «Паркент», «Фарҳод» бозорларида харидорлар учун замонавий қўлчилликлар яратилган. Аммо машиналар туррадиган маҳсус жойлар кам. Бу — бозорга шахсий уловидан келган харидор учун ўзига хос муаммо. Яқинроққа қўйиб, белги бор. ДАН ходими жарима солади. Уларга гап тушунтириб кўринг-чи. «Мумкин эмас», вассалом. Харидор ҳақида қим қилибди?

Бозор—юртнинг юзи. Бу жойларда қатъий тартиб ўрнатиш, замонавий хизмат турларини йўлга қўйиш ҳақида жиддийроқ ўйлаб кўрсак, фойдадан холи бўлмасди. Қўлга қалам олиб, қўриқиди сатрларни биттирдан мақсадимиз ҳам шун. Токи бозор харидор учун озорга, анчайин дилхиралikka айланмасин.

Р. РАҲИМОВ.
Тошкент шахри.

БИЗГА СЎЗ БЕРИНГ

Ҳурматли тахририят!
Ушбу мактубни йўллашдан мақсад бировнинг ус-

АКЦИЯ БОР, ДИВИДЕНД ЙЎҚ

тидан арз қилиш эмас, балки ўзимизни уйлантираётган баъзи фикр-мулоҳазаларни ўртоқлашмоқчимиз. «Жомбойдон» ҳиссадорлик жамиятида меҳнат қиламиз. Кейинги йилларда аҳоли эҳтиёжини қондириш, истеъмолчиларга сифатли маҳсулот етказиб бериш юзасидан қатор имкониятлар вужудга келди. Бозор иқтисодиёти кўп қатори жамоатимизни ҳам жиддий синовдан ўтказиб, ўз талаблари билан ҳисоблашишга даъват этмокда. Илгари акция, дивиденд каби сўзлар қўлоққа эриш туюлмади. Эндилкида бу атамалар ҳеч қим учун янгилик саналмайди. Қолаверса, бозор фойда ва самардорлик тамойилига асосланган ўзига хос мураккаб жараёнлир.

Биз, албатта, буни яхши тушунамиз. Меҳнатга ва мулкка муносабатини ўзгартирмай туриб, юқори пировард натижага эришиб бўлмайди. Афсуски, корхонада акцияларни сотиш, дивиденд тўлаш масаласида адолат мезони бузилапти. Маош ўз вақтида берилмайди. Акциядорлар йиллиги қўнча «ёпиқ» ҳолда ўтказилади. Натижада биз, ишчилар беҳабар қоламиз ва акциядорнинг нимага сарфланганини билмаймиз. Ушбу йили 10 минг сўмдан тўлаб, акция сотиб оландик. Дивиденд пулидан ҳалигача дарак йўқ. Раисимиз Я. Султоновага муножаат этсак, турли баҳоналарни рўқсак қилади. Унинг айтишича, ишлаб чиқаришдан кам фойда олинганлигини айтиш мумкин. Ҳўн, бунинг учун қим айбдор?

М. ПИРМАТОВ,
У. МУҲАММАДИЕВ,
У. НАЗАРОВ ва
бошқалар.

ДИЛ-ИЗҲОРИ МЕҲРИБОН КИШИЛАР

Ўтган ой бошларида эски дардим кўзиб, юрак безовта қила бошлади. Иккинчи жаҳон урушида бошдан-оёқ иштирок этганман, биринчи гуруҳ ногирониман. Бунинг устига кексалик... Хўллас, шифокорларга тез-тез ишим тушиб туроди.

Бу сафар ҳам доимидек 1-Тошкент давлат тиббиёт институтининг кардиология бўлимига мурожаат этдим. Унинг мудури Сайидхомад Хайдаров хўшмуомалалик билан кўтиб олиб, тегишли палатага жойлаштирди. Феруза Ганиева, Гулнора Қодирова каби шифокорлар, Раиса, Светлана, Санобар исмли ҳамширалар қўлида саломат бир ой доволандим. Худого шукр, ҳозир саломатлигим яхши. Бўлим ходимлари нафақат дори-дармон, балки илиқ сўзлари, самимий эътиборлари билан мени яна оёққа турғизишди.

Ҳаётда инсон учун саломатликдан каттароқ бойлик йўқ. Ана шу эзгу мақсад йўлида хормай-толмай меҳнат қилаётган меҳрибон, заҳматкаш шифокорларга ҳурматли газетамиз орқали ўз миннатдорчилигини билдираман. Қўлингиз дард кўрмасин, азизлар!

Абдулаҳод
АБДУРАЗОҚОВ.
Ҳамза тумани.

Фотоматбуриимиз Тўқибек Каримов Паркент тумани Заркент қишлоғида яшовчи Тошбуви ая Тўйчиевани набираси билан кўртас элаётган дархот фониди суратга олаётганда ҳам мажозий бир ҳикоят бор. Бугун ва келажик, янариш ва улағиш тиласоларини кўриш мумкин унда. Дов-даракхаллар ҳам мана шу эҳдидак она табиат бағрида юксалишса, нурга тилишмоқда. Ҳадемай эҳди ҳам бувижони қўлига «сигмай» қолади — қаллар янглиг кўкса учади. Зеро, бугун табиат ҳам, инсон ҳам тилишмоқда. Тилишши эса Улуғворликни ибтидосийдир.

СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

МАБЛАҒИНГИЗ КУЙМАЙДИ

1992 йилда Ўзбекистон Республикасининг 12 фозили ички ютуқли заёми муомалага чиқарилган эди. Тахририятимиз шу муносабат билан кўпмак мактублар олмокда. Жумладан, хивалик И. Отамуродов, А. Эшонов, Анди-жон шахрида яшовчи М. Садров, тошкентлик М. Қодиров ва бошқалар 12 фозили заёмининг тоқлари билан қиз-киб, ушбу масалани ойдинлаштиришда ёрдам кўрсатишимизни сўрашмоқда.

Газетхонларини саволларига республика Молия вазирлиги давлат қимматли қўғозлар эмиссияси бошқармаси бошлиғи Д. ШО-ДИБЕКОВ жавоб беради:

— Мамлакатимизда ҳар бир оила, ҳар бир инсоннинг ҳаётий манфаатларини қўлаб, қўндан-қўп хайрли ишлар амалга оширилмокда. Аҳолининг омонатлардаги ва қимматли қўғозлар билан бийча маблағларини тўлаш би-

бўйча маблағларини индексация қилиш тўғрисидаги Фармонга мувофиқ амалга оширилмапти. Кейинги босқичда эса Ўзбекистон Республикасининг 1992 йилда чиқарилган 12 фозили ички ютуқли заёмлари бўйича аҳоли даромадларини индексация қилиш масаласи кўриб чиқилмокда. Бу тадбир билан боғлиқ сармоя 1988 йилги бюджет харажатларида кўзда тутилган.

Хўллас, фуқароларнинг маблағи куймайди. Юқоридаги масала юзасидан тегишли қарор қабул қилиниши кутилмокда. Бу ҳақда оммавий ахборот воситалари орқали маълум қилинади.

ГАЗЕТХОН ИСТАГИ

ҚАЛАМИНГИЗГА БАРАКА

Нафақатга чиққанимга салкам ун йил бўлди. Тўққиз фарзанднинг ҳаммасидан тинчганиман. Уларнинг бахти, келажиги ҳақида уйлаганимда мамлакатимизда амалга оширилаётган катта ўзгаришлар ҳаёлимдан ўтади. Мустақиллигини мустақиллаш учун ҳар қим қўлидан келадиган ишни қилиш лозим. Бу — ҳам фарз,

ҳам қарз. Ҳозирги утиш босқичида матбуотнинг таъсир кучи, муҳим тарбиявий аҳамиятини ҳеч нарс билан қиёслаб бўлмайди. «Халқ сўзи» газетасининг доимий муҳлисиман. Унинг саҳифаларида чоп этилаётган ранг-баранг, қизилқарай мақолалар кишини бефарқ қолдирмайди. Аниқсак, кейинги пайтда маънавият, бозор иқтисодиёти,

миллий мафкура, қонунийлик масалалари кенг ёритилаётганлиги эътиборга лойиқ.

1998 йил — юртбошимиз таъаббус билан Ойла йили, деб эълон қилинди. Шу муносабат билан газета «Ойла» иловасини чоп этиб, хайрли ва савоб иш қилмокда, деб ўйлайман. Ўтган қисқа вақт мобайнида «Ойла» ўқувчиларини топди, ўз қиёфасига эга бўлди. Шу мисолнинг

Поп шахри.

Б. ҲАКИМОВ,
нафақатхўр.

Профессор Зубайдулла Тўрақулов ўттиз йил-дирки, Самарқанд қишлоқ хўжалик институтида чорвачилик илмидан сабоқ беради. Қорамоллар маҳсулдорлигини ошириш муаммолари бўйича илмий-тадқиқот олиб бораётган республикамиздаги етакчи олимлардан бири. Тадқиқот натижалари асосида ўнга яқин монография, дарслик ва ўқув қўлланмалари ёзган. Уч нафар фан доктори, беш нафар фан номзоди тайёрлаган.

— Зубайдулла ака! Ўзбекистон Республикаси Президенти Олий Мажлисининг учинчи сессиясида сўзлаган нутқида қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ютуқ ва камчиликларини чуқур таҳлил қилди. Шу соҳанинг фидойи олимларидан бири сифатида гўш ва сут етиштириш, чорва маҳсулдорлигини ошириш учун нималарга эътибор бериш лозим, деб ўйлайсиз?

— Аввало, муҳтарам Президентимизнинг қишлоқ хўжалигини пухта ва аниқ таҳлил қилган нутқи менда катта таассурот қолдирди. Аниқроғи, бу соҳада амалга оширилиш лозим бўлган ўта муҳим ва долзарб вазифалар белгилан берилди.

Ўттиш даври қиёинчиликлари чорвачиликка ҳам ўз таъсирини кўрсатди. Дастлаб ташкил этилган фермер хўжаликларига қорамолларнинг маҳсулдорлиги кескин камайиб кетди. Баъзи жойларда маҳсулдор қорамоллар семиртириб-семиртирилмай сўйиб юборилди. Назорат унутилди, инсоф ва диснат сусайди. Фермер хўжаликлари чорва «тили»ни билмайдиган одамлар қўлига тушди. Мол ўз эгасини топса чорва бўлади. Бу соҳада айнан мутахассислар четда қолиб, бошқалар чорвадан бўлишга қиришди. Улар қорамолларни фан ютуқлари у ёқда турсин, ҳатто халқимизнинг азалий тажрибалари, анъаналарига мос равишда ҳам парварши қилишолмапти.

Натижада ўтган йилнинг биринчи ярмида республикамиз бўйича сигирларнинг ҳар 100 бошидан бузоқ олиш миқдори камайиб кетди. Ҳар бир бош соғин сифатли гўшт етиштириш ҳам шундай. Буни эса сўнгги йилларда камайиб кетган озуқабоп ўснимликлар — беда, маккажўхори, оранж ва илдиз мевали экинларни экиш ва тўлаш ҳисобига амалга ошириш мумкин. Чорва бизнеси тўйдилади ва қиёинтилади. Бир мисол, ҳар бир соғин сигирдан 3000 кг.сут соғиб олиш учун 35 центнер озуқа биралиги керак. Буни давлат ва нодавлат хўжаликлари қатъий тартибда амалга ошириши лозим. Шундагина кўзланган мақсадга эришиш мумкин. Сигирларнинг ҳар бир килограмм суги учун камида 150-200 гр.ем, 1 кг. лавлаги едириш зоотехника фанининг меъёрий кўрсаткичи ҳисобланади.

Республикамизда алмаш-лаб экишни ҳам пухта ўйлашимиз керак. Бугундан бўшаган ерларга чорва моллари учун озуқалар экилса нур устига ало нур бўларди. Тўғри, фермерларда ер оз бўлиши мумкин. Бунинг ҳам уйдасидан чиқса бўлади. Фикримча, уларнинг бир неча нафари бирлашиб ширкатлар тузса. Бирни бугун,

гирдан атиги 492 килограммдан сут соғиб олинди...

— Чорвачиликка юзага қалқиб чиққан бу муаммоларни қандай ҳал қилиш мумкин?

— Мўл-кўл гўшт ва сут маҳсулотлари етиштириш учун фермер хўжаликларида қатъий тартибда мутахассислар бош-қош бўлиши лозим. Ўзибўларчиликка чек қўйиш керак. Халқимиз «сигирнинг суги тилида» деб бекорга айтмаган, ахир. Семиз ва сифатли

иккинчиси беда, маккажўхори, қанд лавлаги экиб, ҳосилни ўзаро келишган ҳолда бўлишиб олсин. Она заминимиздан чорва учун икки эмас, уч марта озуқа ҳосил олиш мумкин. Бунинг учун фақат фидойилик кўрсатиш керак.

Яна бир муҳим муаммо. Жойларда наслчилик ҳақидаги қонун тўла бажарилмапти. Агар ахвол шу ҳолда кетса, яқин йилларда бу соҳада тўпланган бой тажрибани ҳам йўқотиб қўймасак, дейман. Бунга асло йўл қўйиб бўлмайди.

— Фан ютуқлари амалда устувор бўлаптими?

— Балли. Бу ҳақда Юртбошимиз ҳам қўйиб-ёниб гапирартилар. Олим-

лар билан ҳам-корлик ёки жойларда кўрсатилган амалий ёрдам ҳам қувонарли эмас. Ишчимизни четдан келиб биров қилиб

бермайди. Ниманики бўлса, уни ўзимиз бажаришимиз ва жаҳон андозаларига мослашимиз лозим. Қорамоллар маҳсулдорлигини оширишда йирик олимларимиз Ш. Акмахонов, У. Носиров, Қ. Қорабоев ва бошқалар йирик илмий тадқиқотларни амалга оширишган. Буни амалиётга жорий қилиш керак.

— Ойла йилидаги ўйларингиз?

—Олимлик бурчимни бажариш, мустақил юрт ўғил-қизларига пухта билим бериб, ҳаётта йўллаш умримнинг беағидир. Ҳар бир талаба—фарзандим қатори азиз. Келин аянғиз билан беш нафар жигарғушларимизни тарбиялаб вояга етказдик. Улар юрт тинчлиги, халқ фаровонлиги йўлида сидқидилдан меҳнат қилишяпти.

— Сизга узок умр, сиҳат-саломатлик тилаймиз, домла!

— Раҳмат!

Лутфулла
МАМАСОЛИЕВ
суҳбатлашди.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

ЖАКАРТАГА ЁРДАМ

ЖАКАРТА. Индонезия раҳбариятининг Халқаро валюта жамғармаси билан мамлакатда молиявий тангликни бартараф этиш чоралари юзасидан олиб борган музокаралари ниҳоясига етди.

Музокараларнинг натижаси ўлароқ, энди Индонезияда илохотлар йўналишини белгилашда, иқтисодиётни барқарорлаштиришнинг аниқ дастурини ҳаётга татбиқ этишда, банк тизимини такомиллаштириш ва бошқа масалаларда Халқаро валюта жамғармаси Жакартага ёрдам кўрсатади.

Музокаралар якунланганидан сўнг мамлакатда Индонезия миллий валютасининг қиймати ошгани кузатилди. Масалан, яқинда бўлиб ўтган валюта савдосида миллий валюта — рупийнинг баҳоси 5 фозиз ортди.

ШАХТАДАГИ ФАЛОКАТ

ПЕККИН. Хитойнинг Хэнан вилоятидаги учта хусусий шахтада юз берган портлаш натижасида 82 нафар ишчи ҳалок бўлди, 48 нафар қончи жароҳатланди. Шу ҳодиса боис Хитой меҳнат вазири вилоят раҳбариятидан лицензияси бўлмаган ва ишлаб чиқариш хавфсизлиги таъминланмаган барча шахталарни ёпиб қўйишни талаб қилди.

Ўтган йили Хитой шахталарида юз берган ана шундай ҳалокатлар туфайли 2 мингдан ортиқ қончи ҳалок бўлган эди.

М. ПИРМАТОВ,
У. МУҲАММАДИЕВ,
У. НАЗАРОВ ва
бошқалар.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

МОЛИЯ ТИЗИМИДАГИ ЭРКИНЛАШТИРИШ

ТЕЛ-АВ И В. Исроил Бош вазири Биньямин Нетаняху мамлакат банк ва молия тизимини эркинлаштириш ҳақидаги молия вазирлигининг таклифини тасдиқлади.

Шу йил май ойидан эътиборан мамлакат ҳудудида АҚШ долларини миллий пул — шекеде билан бирдай эркин муомалада бўлади. Мутахассисларнинг таъкидлашича, Исроилда молиявий тизимини эркинлаштириш миллий пулнинг АҚШ долларига нисбатан қиймати билан барқарор ушлаб туришга кўмаклашади.

ПОЛ ПОТ ИЗИДАН...

ВАШИНГТОН. Оқ уй маъмурияти «Қизил Кхмерлар»нинг собиқ йўлбошчиси Пол Потни хибсга олиш ва халқаро судга бериш учун Таиланд ва унга қўшни давлатларга ҳар томонлама ёрдам бераётганини маълум қилди.

«Нью-Йорк таймс» газетасининг ёзишича, Президент Билл Клинтон Пол Пот ва унинг шерикларини ушлаш тадбирини ўтказиш учун тегишли кўрсатма берган.

Маълумки, Пол Пот ҳокимият тепасида бўлган 1975-79 йиллари Камбожда бир неча миллион киши ўлдирилган эди.

